

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Maskara

Amint tudjátok, én a Börzsöny-hegységben lakom, Törpeháznál. Törpeháza nemcsak arról nevezetes, hogy csupa törpe él kicsiny házaiban, hanem arról is, hogy nagyon finom csipkebogyó terem a környéken. A csipkebogyó a vadrózsa termése, s pompás lekvárt főznek belőle a háziasszonyok.

Történt egyszer, jó néhány esztendővel ezelőtt, hogy csipkebogyót vittem le ismerős családoknak a völgybeli falucskába. El szoktam beszélgetni olyankor a gyermekekkel is, megkérdeztem hát az egyik házban, hogy merre van az ő Imrédjük, régi pajtikám. Édesanyja büszkén mondotta: „A kertben tanul... Nagyon szorgalmas!” Kiáltani akart neki, de nem engedtem. Magam mentem hátra a kertbe, leültem Imre mellé a padra, jobban mondva felültem, mert hiszen kicsiny vagyok, s így szóltam hozzá: „Messze még a farsang, kedves Imréd, most még ne viselj maskarát.” Elvörösödött: „Miféle maskaráról tetszik beszélni? Nem viselek én még semmiféle maskarát.” „De bizony azt viselsz. Olyan fiúnak tetteted magad, aki szorgalmasan tanul. A valóságban azonban csigát fagrasz. Jó ám az én szemem, láttam, hogy zsebre dugtad, amikor meghallottad a kertajtó csikordulását!”

Néhány nap múlva, régi szokásom szerint, belátogattam a falubeli iskolába, s a tanító bácsi engedelmével beültem az utolsó padba. Hallgattam én is a tanítást. Eljövét Imre mellém szegődött, s egy kis hetykeséggel mondotta: „Ma, remélem, elégedett velem, Moha bácsi. Mindent én mondtam meg, amit nem tudtak a felelők.” Rátékittem: „Úgy történt, igaz. De fel tudnád-e most mondani nekem egyhuzamban is a leckét?” Imre megint elvörösödött, én meg

folytattam: „Láttam ám, hogy mindent a könyvből néztél ki, s csak azután jelentkeztél. Azért jelentkeztél folytonosan, hogy azt higgye a tanító bácsi, jól tudod a leckét, s ne hívjon ki felelni. Vagyis megint alakoskodtál, maskarát viseltél. Olyan fiúnak tüntetted fel magad, aki tudja a leckét.”

Eljött a tél, leesett a hó, s nekem megint valami dolgom akadt a faluban. Havas időben igen könnyen jutok le. Felülök a szánkómra, s egy vízmosás árkában

három perc alatt lesiklom. Hazafelé menet észrevettem, hogy Imre meg az öcsikéje a hegyoldal aljában szánkázgat. Szánkójuk azonban csak egyszemélyes volt, s ezért hol Imre, hol az öcsikéje csúszott le vele. Imrének, amint láttam, nagyon nem tetszett, hogy csak minden második lecsúzás az övé. Egyszerre csak felborult az öcskössel a szán, s Imre akkor diadalmasan kiáltotta: „Nem szánkázhatsz többet! Nem engedhetem, hogy kitörd a nyakad! Én vagyok az idősebb, vigyáznom kell rád!” Odamentem, s a magam szánkóján jól megszánkáztattam az öcsköt. Kétszer is belefordultunk a hóba, de nem történt, s nem is történhetett semmi bajunk, hiszen mély és puha volt a hó, s tudta ezt jól Imre is. Mondtam is

neki, amikor hazafelé indultam: „No, Imréd, most meg 'a gondos, óvatos bátyuska' maskaráját öltöted magadra, hogy egyedül szánkózhasz.” Imre zavartan dűnyögte: „Dehogyan öltöttem... Nem is értem, hogyan gondolja Moha bácsi ezt a maskara dolgot...”

A farsang idején beállított a házikómba Imre, elmondotta, hogy jelmezbált rendeznek az iskolában, s arra kért, kölcsönözzen neki egyet s mást a ruhaneműimből. Ő ugyanis nagyszakállú, öreg törpének szeretne öltözni. Összeszedtünk tehát mindent, ami kellett, s még a szakállt is elkészítettük kócból. A jelmezbálról persze magam sem maradtam el, s valamivel besötétedés előtt leszánkáztam a faluba. Az utcában itt is, ott is megállítottak egy-két szóra, s mire az iskolához értem, már egészen sötét volt. Amikor éppen be akartam nyitni a kerítés kapuján, kisurrant a házból két jelmezes gyerek: egy törpe meg egy kéményseprő. Imre ezt mondotta: „Erre gyere! Jó, hogy az ablakuk is hátul van.” S nem jöttek ki az utcára, hanem hátul kimásztak a kerítésen, s a kertek alján lopakodtak. Könnyű volt kitalálnom, hogy meg akarnak ijeszteni valakit, s a hátul lévő ablakról azt is tudhattam, hogy kit. Az első osztályos Klárikát. Fájt a torka Klárikának, nem mehetett el a jelmezbálba; őhózzá akartak torzképet vágva bekopogtatni az ablakon. Futni kezdtem hát az utcán, bementem Klárikáék udvarába, és elbújtam annak a hátsó ablak közelében. A két kópé nemsokára be is mászott a kerítésen. Ekkor azonban éppen kilépett az istállóból Klárika édesapja, nyakon csípte őket, és már emelte is a tenyerét: „Ijesztgetni jöttök? No, megálljatok!” A két gyerek meg se tudott mukkanni ijedtében. Rémülten várták a pofonokat. De én előléptem a búvóhelyemről, és

így szóltam: „Ne bántsa őket, Mihály gazda. Bizonyára azért jöttek, hogy megmutassák a jelmezüket Klárikának. Hogy egy kis örömet szerezzenek a betegnek.”

Már tereltem is őket befelé a házba, és kiáltottam a kislánynak: „Ha Klárka nem jön a bálba, a bál jön el Klárikához!” Klárka persze nagyon örült, hogy meglátogattuk s eljátszottunk vele, de még jobban örült a két kópé, hogy megmenekült a pofonoktól. Amikor aztán ismét az iskola felé lépegettem velük, így szóltam Imréhez: „Azt mondtad a múltkor, nem érted, hogyan gondolom azt a 'maskara dolgot'. Tekints most magadra, és megérted! Jóságos öreg törpének látszol, de ez csak maskara egy haszontalan, ijesztgető kölykőn. A múltkor gondos, óvatos bátyuskának mutattad magad, de az ugyanígy csak maskara volt egy önző kisfiún. Így gondolom ezt a 'maskara dolgot', kedves Imre barátom.”

Reméltem, hogy most már igazán abbahagyja Imre a képmutatóságot. De hiába reméltem. Néhány nap múlva szárított hársfavirágot vittem az édesanyjának, s örömmel láttam, hogy Imre buzgón törölgeti a tányérokat. Meg is dicsértem, amiért könnyíteni igyekszik édesanyja munkáján. Imre azonban nem nézett a szemembe, és gyanúsán elvörösödött. Később pedig félrehívta édesanyját, és súgott neki valamit. Kérte, hogy engedje el aznap is a moziba. Ekkor megértettem, hogy nem az édesanyja kedvéért törölgetett, csak megjátszotta a „segítő gyermeket”, ismét maskarát viselt. Most már nem szóltam neki, de törtem erősen a fejemet, hogy miként utáltathatom meg vele az álarcoskodást.

Nemsokára – még havas télidőben – Imre édesanyja megbetegedett. Még nem lehetett tudni, hogy tulajdonképpen mi baja, időnként hirtelen rosszul lett, s olyankor minél előbb fájdalomcsillapító injekciót kellett adni neki. Ugyanabban az időben valami csúzféle kezdte sanyargatni a térdemet. A falubeli orvos akkoriban mindennap feljött Törpeházára, odaültem hát egy délután a házikóm ablakához, hogy ha meg-

látom, behívhasam. Nézegettem messzelátómmal az ösvényt is, jön-e már. Meg is láttam az orvost – már közel volt Törpeházához –, de ugyanakkor azt is észrevettem, hogy az ösvény alján Imre lohol fölfele. Látható volt rettentő rohanásán, hogy az orvos után igyekszik, bizonyára ismét rosszul lett

az édesanyja. Kiszaladtam az orvos elé, már amennyire a csúzos térdem engedte, megmondtam neki, hogy úgy látom, sürgősen szükség van rá, s ráültem a szánkómrá. Hallott a csúzomról, és erősködött, hogy ő bizony megnézi előbb a térdemet, de nem engedtem. Beletaszítottam a szánkót a vízmosás árkába, s három perc múlva lent volt a segítség Imre édesanyjánál. Azt még utánakiabáltam, hogy lengesse meg a kalapját, ha nincs már veszedelemben a beteg, messzelátón fogom figyelni. Imrét persze nem tudtam értesíteni, hogy ne jöjjön fel, megy már az orvos. De nem is bántam, hogy feljön. Kölcsönkértem a szomszédom szánkóját, és vártam. Negyedóra múlva kijött az orvos Imréektől, és meglengette a kalapját. Egy másik negyedóra múlva pedig lihegve berontott hozzám Imre: „Volt itt a doktor bácsi? Hova ment innen? Melyik házba? Átment egy másik faluba? Hova? Jaj, tessék már megmondani!” No, nehéz volt megcselekednem, amit akkor cselekedtem. Én ugyanis olyan... nemtörődöm arcot vágtam, s ezt mondtam nagy fölényesen: „Tudom, hogy hova ment, de... jobb, ha nem zaklatod. Van neki elég dolga nélküled is.” Imre nem hitt a fülének. Megdöbbenve bámult

rám, aztán ezt kiáltotta: „De Moha bácsi! Rosszul van az édesanyám!” Unatkozó arccal feleltem: „Majd jobban lesz... Nem mondom meg, hogy hova ment a doktor.” Imre akkor lehajolt hozzám, és hangjában szinte magán kívüli harag szikrázott: „Úgy?! És Moha bácsi merészelt nekem maskaráról prédikálni? Hiszen Moha bácsi is maskarát viselt! Jóságosnak, segítőnek tette magát, de most megismertem az igazi ábrázatát! Szégyellje magát!” Vállat vontam: „És te? Te talán ne szégyelld magad?” Imre most már üvöltötte: „De én is! Csakhogy én eddig nem tudtam, hogy a maskarát viselő ember ilyen utálatos!” Azzal megfordult, és rohanni akart tovább, keresni az orvost. Azonban megfogtam a karját, és csendesen mondtam: „Ne aggódjál édesanyád miatt! Még fel sem értél hozzám, s már volt nála a doktor bácsi. Nincs már semmi baj. S hogy minél hamarabb édesanyádnál lehess, itt ez a szánkó. De kérlek valamire. Ha odalent minden rendben van, és úgy érzed, hogy most már minden rendben is lesz, add tudtomra. A kalaplengetést már nem látom, sötétedik. Gyújts hát meg egy szál gyertyát, s azzal integess.”

Tíz perc múlva fellobbant oda-lenn a fény. De nem gyertyaszál kicsiny lángjával üzent Imre, hanem kihozott az istállóból egy nyaláb szalmát, s fáklyát csavart belőle. Megértettem a boldogan lengetett láng szavát: soha többé nem képmutatósodik. De magam sem maradtam adósa örömtüzenek. Akkoriban még nem volt villany Törpeházában, petróleummal világítottunk. Lyukat kapartam a hóba, beleöntöttem vagy öt litert, s rádobtam egy szál égő gyufát. Össze is szidott másnap a lenti bakter, azt hitte tűz van Törpeházában, s már félre akarta verni a harangot. Magyaráztam neki, hogy örömtűz volt, de erre azt mondta, hogy jó, jó, de azt előre be kellett volna jelentenem neki. „Jó, jó”, mondtam, „de hát éppen az a nagyszerű az örömben, hogy nem tudunk róla előre, s egyszer csak fellobog.”